

Pozdrav iz domovine

Štev. 16.

našim vojakom na bojišču.

Leto I.

Izhaja dvakrat na mesec.

Ljubljana, 16. decembra 1916.

Cena četrletno 50 vin., polletno 1 K, celoletno 2 K.

Cesar Karel I. pozdravljen!

Bilo je leta 1848. V viharnih časih je nastopil vlado cesar Franc Jožef. Slovenci smo mu stali zvesto ob strani. Nastopilo je leto 1916., leto polno gorja, polno najgroznejših bojev — leto, napolnjeno prelite človeške krvi. V teh, morda za dolgo bodočnost naše domovine važnih časih, je nastopil vlado cesar Karel. Stopil je na čelo naše države v trenutkih, ko je naš dom obdan od sovražnikov, da z močno roko vodi našo domovino do zmage in miru. Slovensko ljudstvo in cvet slovenskega naroda: slovenski vojaki, kličejo novemu

vladarju iz dna udanega in zvestega srca: Pozdravljen! Niso besede ta pozdrav, tako globok, tako odkritosrčen je, da ga ne govorijo usta, ampak delo slovenskih vojakov za cesarja in domovino — Avstrijo. Pred nedavnim časom je vodil naš presvetli cesar vojake naših polkov v zmagovitem prodiranju proti Italiji. Bil je tedaj še prestolonaslednik. Življenje slovenskih vojakov je bilo združeno z Njegovim življenjem. Z njimi je okušal težave boja, z njimi delil težave vojske, spoznal jih je — in naši vojaki so spoznali in vzlju-

bili Njega. Videli so v Njem — v svojem prevzvišenem vojskovodju — bodočega vladarja — svojega bodočega Očeta domovine. Kakor so prejšnjemu vladarju ob začetku Njegove vlade stali ob strani Slovenci, tako tudi slede sedaj svojem novemu cesarju zvesto slovenski vojaki. Iz strelskih jarkov mu poklanjajo svojo udanost in zvestobo. Spoznal je slovenske vojake — hvaležni smo mu za to, a spoznal bo še vedno bolj globokost, odkritosrčnost in nesebičnost slovenske udanosti in zvestobe do prestola in do avstrijske domovine. Slovenci imamo rek: »Vse za vero, dom, cesarja!« V tem reku je izrečena naša zvestoba. Visoko držimo prapor svete vere, ne damo se odtrgati od katoliške Cerkve in vere, z njo je naše življenje združeno, kakor duša s telesom, in kakor je telo brez duše mrtvo, tako bi bili tudi mi, Slovenci brez katoliške Cerkve že davno mrtvi. O tem nam govori zgodovina slovenskega ljudstva. Ona je na marsikateri strani pisana s krvavimi črkami, s črkami krvi, ki je bila prelita v prejšnjih stoletjih v bojih proti sovražniku naše svetinje: sv. vere. Cerkvice po gričih in dolinah naše ljube slovenske domovine nam pričajo, kako resničen je naš rek: Vse za vero.

Iz te vere pa jemlje slovenski vojak ono moč, ono zvestobo in ljubezen. Naravno sledi, da, kakor vse za vero, da tudi vse za dom, cesarja. Niti na misel mu ne pride, da bi bil — zvest Bogu — kdaj nezvest domovini. On jo ljubi preveč gorko, je preveč navezan na svoje gore s cerkvicami na vrhu in na svoje doline, kjer biva njegov ponižen dom, da bi se mogel kdaj sprijazniti z mislijo, da bi kdo drug gospodaril njegovi domovini, kakor le tisti, ki mu je on udan in zvest že skozi stoletja. In ta njegov, od Boga postavljen Gospod, vladar, je avstrijski cesar. Ravno, ker je od Boga postavljen — po božji milosti in volji On njegov vladar, zato je Slovincu zvestoba sveta. Tudi o tem govore, ne besede, ampak zgodovinska dejstva. Kdor išče v slovenskem ljudstvu nezvestobe, se vedno vrača prazen, ker je najti ne more. Kadar koli je poklicala domovina to ljudstvo na delo, je bilo takoj pripravljeno, o tem nam dajo pričevanje vse vojske v prejšnjih desetletjih.

Te zvestobe poln podaja slovenski narod, zlasti slovenski vojak izraz svoje udanosti pred prestol novega vladarja. Prisego zvestobe je ponovil novemu Očetu domovine. Pod Njegovim najvišjim vodstvom se hoče ravnotako hrabro bojevati za svoj dom in za prestol. Stati hoče na straži domovine, dokler ga kliče njegov prevzvišeni vladar. Prosi pa tudi Vsemogoč-

nega blagoslova za svojega cesarja. Naj Vsemogočni, ki je Kralj vseh kraljev, trosi blagoslov na trnjevo in trpljenja polno pot, ki jo je nastopil naš cesar Karel. Naj mu dodeli mnogo let življenja v blagor in srečo Njegovih narodov, naj Mu daje moč v Njegovi težki nalogi, naj Ga podpira in Mu daje tolažbe v grenkih urah, naj Mu dodeli milost, da bo gledal mir in blagostanje, moč in srečo, veselje in zadovoljnost Njemu izročeni narodov. To je predmet njegovih sedanjih molitev, te prošnje pošilja k nebu pred prestol Najvišjega v teh dneh iz svojega vernega in zaupanja polnega srca. Predvsem pa prosi, da bi Bog dodelil našemu prevzvišenemu cesarju Karelju, da bi kmalu kot zmagovalec izšel iz strašnega boja, da bi po zmagoslavnem miru zavladal po boju utrjeni Avstro-Ogrski, da bi bil venčan z vencem zmage. Slovenski vojaki se bomo pa pod Njegovim vladanjem ravnatoko sveto in zvesto, kakor pod Njegovimi predniki, držali svojega reka:

»Vse za vero, dom, cesarja.«

Dekletova molitev.

Pred tabo klečim,
izvoljena Deva,
ihtim in drhtim
objokana reva.
Saj tebi odprto
je moje srce,
saj tebi je znano
vse moje gorje.
Okúsila sem
v zorni mladosti
ljubezni sladkost
in, oh, nje bridkosti.
Kot solnčece čist
moj srčni je žar,
ne bo me ga sram
pred tabo nikdar.
In vendar zakaj
ta čisti plamen
podžiga sedaj
mi pékel ognjén?
Trepeče, oh, reva
mi sleherna žila
kot listje na drevi,
ko bliža se sila,
drhtim, oh, drhtim
sirota uboga,
da v boji zgubim,
ki ljubim takó ga.
Ko padel bi on —
kako bi na sveti
sirota potem
še mogla živeti?
To ubogo srce,
to drobno srce,
kako bi nosilo
brezmejno gorje?
O čuj, o čuj,
Devica presveta,
prošnjé in solzé
sirote-dekleta:
Ko smrt bo kosila
čez bojno raván,
ti čuvaj ljubljénca
udarcev, ran.
Ti skrhaj nad njim
preteče jeklénke,
odvrni od njega
morilne svinčénke.

Ti mene in njega
obrani bolesti,
ti ženina vrni
ljubeči nevesti.

Simon Gregorčič.

Tiha noč — blažena noč.

»Tiha noč — blažena noč« — — —
Tiho in pritajeno bodo zopet peli naši pevski zbori po domovini. Kakor v strahu, da se zbudi božično Dete — se bo nalahko oglasila ona lepa melodija —: »Tiha noč — ... In mehko in toplo bo postajalo pri srcih ob milih glasovih božične pesmi.

Polnočnica —! Po evangeliju se bo med mašo obrnil duhovnik in bral: »In pastirji so čuli pod milim nebom v tistem kraju in bili na nočnih stražah... In glej, angel Gospodov stoji pri njih, obsije jih božja svetloba in silno se prestrašijo. In angel jim reče: »Ne bojte se, zakaj glejte, oznanim vam veliko veselje —, danes vam je rojen Zveličar — —« In po evangeliju se bo duhovnik obrnil in molil: »Za naše vojake — Oče naš, kateri si v nebesih...« Po cerkvi bo iskreno odmevalo: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh...« V marsikaterem očesu bo zalesketala solza in iz marsikakega srca bo privrel globok zdih: »Kje je danes moj sin, kje je danes moj mož, kje so danes naš oče, kje je danes moj brat — kje so danes naši prijatelji?« In sto in sto src se bo zamislilo in sto in sto misli bo pohitelo daleč, daleč na ruske planjave, na gališko bojišče, na romunska in ruska tla, na skalni Kras in zasnežene Tirole in koroške alpe — po vsem svetu se bodo razkropile naše misli in iskale svoje drage — očete — sinove — brate — prijatelje — in jim pošiljale božični pozdrav iz domovine.

Vojaki, prijatelji — vi naša skrb in naše kopnenje — kako praznujete Sveti večer? —

Bilo je na sveti večer 1914, v onih strašnih dneh karpatske vojske. Neka baterija je bila skoro zakopana v snegu. Votlo so grmeli topovi v sneženem metežu. »Kakšen svet večer je danes?« so se izpraševali slovenski možje in fantje. »Boj je malo ponehal« — tako je pripovedoval neki mož — »stopil sem pod neko smreko in moje misli so mi pohitele domov — v cerkev — sedaj je ravno polnočnica, sem si mislil — zdaj pojo: Tiha noč — blažena noč —; oko se mi je zrosilo — pa zapel sem tudi jaz s solzami v očeh: »Tiha noč — blažena noč.«

Tako in podobno praznujete tudi letos božični večer. Kakor jeseni lete v temni črni noči ptice selivke na jug, tako bodo na ta večer poletele naše misli domov — k domači družini, v domačo cerkev. Na sveti večer boste doma — v mislih in sanjah.

Kakor pastirci pri čredah na prostem, tako ste tudi vi na straži, tako čuvate tudi vi čredo — našo domovino. In kakor so pastirci hiteli k božičnemu Detetu, tako hite današnji večer tudi vaše misli k jaslicam v domači hiši, v domači cerkvi.

Gospod je poklical pastirce prve k sebi, ker so bili njemu najbolj podobni v revščini in pomanjkanju. Ljubil jih je na

poseben način, ker so bili njemu podobni. Z enako ljubeznijo danes tudi vas objema njegovo srce, saj ste mu podobni v trpljenju; kakor je On trepetal na božični večer v razbitem hlevu, v mrzli votlini, tako tudi vi praznujete spomin njegovega rojstva v votlinah, v lesenih barakah, po razbitih kočah in v revnih hlevih. Še nikdar niste bili božičnemu Detetu tako podobni kot danes in zato njegovo oko zre na vas z vso ljubeznijo.

»Pojdimo in pogledajmo,« so govorili pastirci! Kar je kateri imel, to je vzel in nesel v dar betlehemskega Detetu; ta je nesel jančka, drugi kruha, tretji sira: od svoje revščine so mu darovali — S pastirci tudi vi danes pohitite v duhu k Detetu in mu prinesite svoje darove! Kaj pa mu darujete? Svoje trpljenje, svojo revščino, svoje bdenje, svoje napore, svoje rane položite k jaslicam, k Jezusovim nogam, v duhu pokleknite pred Njega in iz vaših src naj privre molitev: »O božično Dete, iz ljubezni do nas si trepetalo od mraza v revni votlini; mi ti hočemo vrniti ljubezen za ljubezen! Iz ljubezni do Tebe hočemo tudi mi nositi vse gorje vojske. Tebi darujemo svoje trude in napore, svojo zapuščeno in svoje pomanjkanje, svoje bdenje v mrazu in snegu, svojo skrb in svojo žalost; usmiljeni Jezus, ozri se na nas — in sprejmi naš dar!«

To naj bo naša daritev na sveti večer. In mir, ki presega vse moči, mir, ki ga svet ne more dati, bo prišel v vaša srca, pa boste tudi vi občutili božično veselje in peli v duhu z nami:

»Tiha noč — blažena noč!
Prišla je nam v pomoč:
Dete božje v jaslih leži,
grešni zemlji radost deli —
Rojen je Rešenik.
Tiha noč — blažena noč...«

Zgodovinski dnevi slovenskih pešpolkov.

Dnevi, ki smo jih sedaj preživeli, so velikega pomena v zgodovini slovenskih pešpolkov. S krvjo so si napisali naši vojaki sebi, svojim domačim, vsemu svojemu ljudstvu časten spomin. Kri naših vojakov pa se bo spremenila v zlate črke, in te bodo govorile stoletja in stoletja po celi naši državi o neomajni zvestobi in udarnosti slovenskega vojaka. Očetje in matere so ponosni na svojega junaškega sina, bratje in sestre gledajo s spoštovanjem na svojega pogumnega brata, sinovi in hčere z ljubečo radostjo na svojega hrbrega očeta, vse ljudstvo pa z velikim zadovoljenjem na one, ki so kri naše krvi in so si v sedanjih dneh pridobili toliko odlik.

Naš kranjski 17. pešpolk je dobil od svojega Najvišjega vojnege gospoda časten naslov: C. in kr. pehotni polk »Cesarjevič« št. 17. V »Pozdravu iz domovine« prinašamo vam, našim ljubim junakom, najiskrenejši pozdrav in prisrčne čestitke. Vaša odlika je naša odlika. Njegovo Veličanstvo, naš premilostljivi cesar Karel, je izdal sledeči ukaz na armado in mornarico:

»Hočem, da Moj prvorojeni, Meni po božji milosti podarjeni sin pripada odslej Moji vrli junaški brambni sili in ga imenujem za vrhovnega imejtelja Svojega pehotnega polka št. 17, ki naj nosi odslej ime »Cesarjevič«.

Na Dunaju, dne 24. novembra 1916.

Karel s. r.«

Kako se veselimo mi, predragi vojaki, vaše odlike, ki vam jo je dodelil Najvišji vojni gospod, premilostljivi cesar sam. Prestolnica kranjske dežele je v znak ljubezni, radosti in spoštovanja poklonila vašemu polku srebrni rog, kar je naš presvetli vladar blagovolil dovoliti. Od vseh strani naše domovine, od najubožnejše gorske kočice do mestnih palač vam prinašamo iskrene čestitke. Tudi nasproti prevzvišenemu knezoškofu kot našemu dušnemu nadpastirju, ki je bil skupno z drugimi avstrijskimi škofi sprejet v avdijenci, se je cesar Karel zelo pohvalno izrazil o pomenu in hrabrosti slovenskih vojakov. Istotako je izrekel presvetli vladar pohvalo o patriotizmu Kranjske in njenih sinov, nasproti podpredsedniku zbornice, vitezu Pogačniku, ki je bil v uniformi polkovnika strelcev skupno s predsedstvom zbornice vzprejet pri cesarju. Kak lep pozdrav Najvišje cesarske hiše je sprejel vrli 17. pešpolk, nam pove brzojavka, ki jo je poslal vladar polkovniku 17. »Cesarjevič« polka pl. Ventour. Dne 30. novembra je prišla do 17. polka brzojavka:

»Dunaj, dvor, 1543. ob 5 uri 30 m. pop.

Cesar polkovniku pl. Ventour, poveljniku 17. peh. polka.

Vojna pošta 369.

Pozdrav, ki so ga cesarjeviču-prestonasledniku, Mojemu ljubemu sinu, poslali z bojnega polja hrabri 17ti, Me je srčno razveselil. Vem, da bo »Kronprinzinfanterija«, zvesta svoji skoro dve in polstoletni tradiciji, svojemu novemu imenu gotovo delala čast.

Jaz, Njeno Veličanstvo cesarica in mladostni imejtelj, Vam pošiljamo iz srca prihajajoče pozdrave in prosimo obilnega božjega blagoslova vrlemu polku.

Dovoljujem, da nosi vrli »Kronprinzpolk« od mestne občine Ljubljana darovani mu srebrni rog. Karel.«

Poln vdane zahvale je odposlal 17. polk sledečo pristrčno izjavo:

»Prosim, da se Najvišjemu prestolu sporoči za milostno doposlane pozdrave Njegovega Veličanstva cesarja, Njega Veličanstva cesarice in našega najmilostlivejšega polkovnega imejtelja cesarjeviča najglobokejša in najvdanejša zahvala v imenu našega »Kronprinz-polka« in ravno tako zahvala Njegovemu Veličanstvu našemu Najvišjemu vojnemu gospodu za dovoljenje, nositi darovani srebrni rog, katero nam velja kot dokaz Najvišje naklonjenosti in milosti.

Hugo Ventour pl. Thurmau poveljnik pešpolka »Cesarjevič« št. 17.«

Našemu »Kronprinz«-pešpolku pa želi obilo blagoslova božjega vse slovensko

ljudstvo, skupno z njim pa hočemo ohraniti zvestobo do Najvišjega prestola čisto in neomadeževano.

Tudi naš 27. deželnoobrambni pešpolk je preživel častne dneve. Krvavi boji, ko je butal verolomni sovrag z velikansko silo in hotel vdreti v naše kraje, so našli vojake našega deželnoobrambnega pešpolka pripravljene, kot levi bojevatelji se za svojo domovino. Ob njih se je, kakor ob neprodornem zidu razbila moč sovražnika. Izrecno je bil dvakrat pohvaljen hrabri polk, ki je v dejanju pokazal, da hrib se in gora omaje, zvestoba Slovenca ne gane.

Naši mladi strelci so si iz Najvišjega mesta pridobili pohvalo, šli so kot mladi, navdušeni mladeniči v boj iz hvaležnosti do svoje matere-domovine, ki jih je s toliko skrbjo in nežnostjo odgojila. Niso se pokazali nevrednih sinov, nasprotno tudi oni kakor orli čuvajo svojo svetinjo, svoj dom.

Tudi primorski Slovenci — 20. lovski bataljon — so bili pohvaljeni.

Cesar je namreč izdal dne 5. decembra sledeče povelje:

»Uvažuje odlično, hrabro in smrtnopogumno zadržanje 20. lovskega bataljona ter njegov vnetovdani, požrtvovalni in vzgledni nastop v bojih od 11. do 13. junija 1915, mu izrekam svoje popolno priznanje.

Vrlemu bataljonu pošiljam Svojo zahvalo in pozdrav.

Na Dunaju, dne 5. decembra 1916.

Karel m. p.«

Mi pa prosimo za vse, prav vse naše hrabre vojake in molimo zanje. Dragi so nam, toliko dražji, v kolikor večji nevarnosti se nahajajo. Prosimo zanje, da bi jih Bog obvaroval dušnih in telesnih nevarnosti. Ko pride pa čas snidenja, hočemo z velikansko radostjo sprejeti naše z zmago ovenčane junake.

Benedikt XV. in njegovo delo.

Nikomur ne gre neizmerno gorje današnjih dni tako do srca, kakor sv. očetu, in nikogar ni, ki bi imel toliko sočutja s človeškim trpljenjem kakor on. Sv. oče je res pravi oče vseh katoličanov brez razlike, katerimkoli narodom in državam pripadajo. Vse svoje moči, vso svojo veljavo je posvetil v sedanji vojski temu namenu, da bi kar mogoče omilil in olajšal bednemu človeštvu njegovo trpljenje. Kakor je naš Gospod in Zveličar hodil okrog dobrote deleč, kakor je on celil dušne in telesne rane, tako dela tudi njegov vidni namestnik na zemlji, poglavar sv. Cerkve. Oglejmo si ob kratkem to njegovo delo!

Dasi je sv. oče navezan skoraj edino le na prostovoljne darove svojih vernikov, vendar je na razne kraje poslal mnogo znatnih denarnih prispevkov, da po svojih močeh olajša bedo narodom, ki so vsled vojske posebno trpeli. Tako je poslal na Poljsko nadškofova v Gnezu in Krakovu vsakemu po 25.000 frankov, da jih razdelita med ljudstvo. Škofu

ermlandskemu je poslal za vzhodno Prusko 10.000 frankov, ravno take vsote škofu v Luksemburgu, kardinalu Ammuette v Parizu, nadškofu v Utrehtu za Nizozemsko, dunajskemu nunciju za grško-katoliške Rusine, za Srbijo in Črnogoro. Ko se je pričela vojska z Italijo, je daroval papež avstrijskemu in italijanskemu vojnemu škofu vsakemu po 5000 frankov za napravo vojnih oltarjev in kapel. Koliko je storil Benedikt XV. osebno v neštetih slučajih za posamezne družine in osebe, ki so bile v veliki stiski, ne moremo tukaj popisati. V mnogih slučajih je rešil vsled svoje priprošnje življenje obsojenim na smrt, mnoge je oprostil težke ječe.

Posebno velike zasluge si je pridobil sv. oče za izmenjavo invalidnih vojnih ujetnikov. Mnogo se jih je že na ta način vrnilo v domovino. Benedikt XV. je predlagal vojskujočim se državam tudi, da bi se izmenjali oni civilni ujetniki, ki so za vojno službo nesposobni in oni, ki so prekoračili za vojno službo predpisano starost. Žal, da ta predlog ni imel popolnega uspeha zlasti zato, ker starostna meja za vojno službo ni v vseh državah enaka. Tudi sicer so se ta pogajanja tako zamotala, da se je zamenjalo le nekaj stotin civilnih ujetnikov. — Zasluga papeževa je, da so se zedinile francoska in nemška vlada, da pošljejo bolnike, ki potrebujejo posebnega oskrbovanja, zlasti bolne na pljučih, v razna švicarska zdravišča. Tako je našlo v začetku maja 1916 v Švici gostoljubni sprejem 3000 nemških in 9000 francoskih bolnikov.

Sv. oče je izposloval tudi, da so ujetim francoskim duhovnikom na Nemškem olajšali njih usodo in da ravnajo z njimi kot s častniki. Mnogo nemških in francoskih ujetih duhovnikov se je tudi izmenjalo.

Posebno plemenit predlog sv. očeta je bil ta, da bi one vojne ujetnike, ki so dalje časa v ujetništvu kot 18 mesecev in očetje treh ali več otrok, brez ozira na to, ali so zmožni za vojno službo ali ne, internirali v Švici. Pogajanja o tem predlogu še niso končana.

Vsi, ki nepristransko presojujejo delo sv. očeta, naj so katoličani ali ne, navdušeno priznavajo, da je to, kar je storil Benedikt XV. v sedanjih težkih časih, olajšalo mnogo gorja, obrisalo veliko grenkih solza. Le tisti, ki je sam brez vsake plemenitosti, le oni, ki ima hudobno srce, ne razume tega plemenitega dela in truda v blagor trpečega človeštva in blati dalje sv. Cerkev in njenega poglavarja. Mi pa se bomo oklenili katoliške Cerkve s tem večjo zvestobo in obljubili sv. očetu, ki tako nesebično ljubi vse svoje otroke, neomajno spoštovanje in ljubezen.

Kako je z vojsko.

Rumunija, ki nam je zadnja napovedala vojsko, hiti nasproti svoji pogubi in ni več daleč čas, ko bo delila s Srbijo, Črnogoro in Belgijo isto usodo, ko bo romunski kralj brez svoje države. To je plačilo za sramotno izdajstvo! Naše armade stoje danes daleč v Rumuniji, nad Bukareštom se pa vijejo zavezniške zastave.

Teško delo sta morali izvršiti 9. in donavska armada, da sta dosegli take uspehe. Najrodovitnejši del Rumunije, žitorodna Valahija, je zaseden, obenem pa tudi tisti kraji, kjer se nahajajo največji vrelci petroleja. Sedaj vedo lahko naši sovražniki, da nas izstradali ne bodo. Kaj smo pa vse dosegli? Bukarešt je padel in v kraljevo palačo je vstopil sam Mackensen, Ploesci, središče petrolejskih vrelcev, zasedeno, ravnotako Campina, Sinaja, kjer leži krasen kraljevski grad, bolgarske čete so pa premostile Donavo pri Tutrakanu in zasedle ob Donavi ležeče mesto Oltenica. Rumunska 1. in 3. armada sta razbiti ter jih zavezniška vojska neprenehoma zasleduje, ravnotako so občutno poraženi deli tretje in četrte rumunske armade. Rumuni so torej doživeli strašen in nepričakovan poraz. Sanjali so, da bodo zasedli celo Erdeljsko, Bukovino in Banat, pa ne morejo braniti niti lastne dežele. Plena je obilo. Naj govore številke: Od 1. do 9. decembra smo ujeli nad 70.000 mož, zaplenili 184 topov, 120 strojnih pušk, zelo veliko vojnega materijala, in kar je za nas velike važnosti, mnogo žita, katerega niso mogli Rumuni vsled hitrega bega uničiti. Sedaj se bližajo zavezniške čete Moldaviji, kjer se mislijo Rumuni in Rusi braniti skoraj gotovo pri reki Seret, in če bodo tam tepeni, se pa bodo umaknili čez reko Prut, ne več na rumunska, ampak na ruska tla. Takrat pa bomo mogli reči — Rumunije ni več. Ko so naše, nemške, bolgarske in turške čete prodirale, so pričeli Rusi z vso silo napadati armadi generalov pl. Arza in Kövesza, niso pa dosegli nobenih uspehov. — Od Karpatov pa do Dvinska ni nobenih posebnih bojov, ampak se vrše le praske straž. Rusi mirujejo, ker jim menda primanjkuje streliva. — General Sarraill, poveljnik solunske armade, napenja vse moči, da bi premagal Bolgare in Nemce, toda nima posebne sreče. Res je, da je zasedel Bitolj, ali višine, ki nadvladujejo to mesto, so še trdno v bolgarsko-nemških rokah. Ker pa ne morejo naši sovražniki doseči tudi na tem bojišču nobenih uspehov, pa pritiskajo na ubogo Grško in neupogljivega kralja Konstantina. Te dni so pokale puške v Atenah proti Francozom in Angležem, katerih nesramnost ne pozna meje. Grška se oborožuje, rezervisti vro trumoma pod orožje, kralj je pa na čelu vojske in morebiti ni več daleč čas, ko bo z našo pomočjo prepoden nasilni Francoz in Anglež iz Grčije. — Na italijanskem bojišču ni nobenih posebnih dogodkov. Pred par dnevi se je sestala italijanski državni zbor, zato smo upravičeno pričakovali, da prične Cadorna s že svojo deseto ofenzivo. Toda to pot smo se zmotili. V italijanskih uradnih poročilih bremo, da se pripravljamo sedaj mi na ofenzivo, da imamo ob Soči strašno veliko novih topov, svežih čet in pa da nam tudi streliva ne manjka. Boje se pa tudi naše ofenzive s Tirolskega, vsaj tako pišejo v svojih časopisih. Zato Cadorna miruje. — Na francoskem bojišču ni nobenih posebnih dogodkov. Francozi in Angleži kakor tudi Nemci mirujejo. — Nemški in naši podmorski čolni so neprenehoma na delu. Obstreljujejo posamezne kraje in potaplja sovražnikove ladje, vsled česar zelo

trpi promet med posameznimi sovražnimi deželami. — Te dni se je potopila francoska linijska ladja »Suffren« (12.730 ton; tona = 1000 kg). Na tej ladji je bilo 18 častnikov in 700 mož. Vsi so utonili.

Naša mornarica.

(Konec.)

Nekaj izrednega v zgodovini boja s podvodniki je napad enega našega podvodnika na Forto Ferraio, velikanske plavže laške armade na otoku Elbi v Tirenškem morju, ki se je izvršil pred kratkim. Skoraj neverjetna drznost, kreniti v obližje francoskih obal, tisoče kilometrov od domačih pristanov! Dejanje, vredno duha Tegelthoffovega!

Iz teh kratkih potez razvidimo, kako potrebna in prekoristna nam je naša mornarica in da tvori poleg stalne armade na kopnem drugo, ravno tako važno obrambno orožje monarhije.

Poveljnik naše mornarice je veliki admiral Haus. To je cel mož, ne samo po mišljenju, ampak po celi svoji vzgoji. Rojen na slovenski zemlji, v divje romantičnem kotu Goriške, v Tolminu, kjer zaman udarjajo sedaj valovi laške požrešnosti ob jekleni zid naših hrabrih branilcev. Šolal se je v gimnazijah v Novem mestu in v Ljubljani ter vsled tega dobro pozna naš narod, čigar jezik popolnoma obvlada.

Že v miru se je izkazal pri pomorskih velikih vajah kot izbornegega vojskovodjo; a tudi telesno je izurjen v vseh spretnostih, ki jih mora znati mornar, zato pozna potrebe tudi najpriprostejšega mornarja ter jih zna upoštevati, kadar osnuje v duhu svoje smelega načrta. Slovel je že pred vojno po celi Evropi kot eden prvih admiralov; posebno so ga cenili Angleži.

Haus pa ima poleg strokovnih vrlin še nebroj drugih; diči ga obširno znanje jezikov; za nje ima poseben talent.

Admiral Haus je tudi sicer visoko nabozan mož; posebno dobro je podkovan v filozofiji; poleg tega se zelo zanima za oceanografijo; v tej stroki je spisal lepo knjigo, ki uživa tudi v inozemstvu velik ugled. Kako vsestranski je Haus, priča tudi dejstvo, da igra izborna na klavir in da je že večkrat svojim častnikom, a tudi drugim, nudil s to svojo umetnostjo lepe ure polne čistega užitka.

Kdor bi pa mislil, da je ta za znanost in umetnost tako dovzetna narava mehka in šibka, kakor so pač vse umetniške narave, ta bi se zelo motil. Pri vseh duševnih in umstvenih lastnostih Hausovih občudujejo njegovi častniki in njegovo moštvo najbolj njegov jekleni značaj, njegovo železno voljo in njegov mogočni mir. Te lastnosti odsevajo povsod v delovanju naše mornarice, ki si je pod njegovim vodstvom znala pridobiti neomejeno gospostvo na Adriji in pognala laško brodovje v skrite luknje tirenškega in sredozemskega morja. Cesar sam je nedavno priznal zasluge tega velikega moža s tem, da mu je — prvemu v tem pogledu — podelil novoustanovljeno mesto »velikega admirala«. Vsi Slovenci smo se izredno veselili tega odlikovanja moža, ki je za obrambo naše zemlje že to-

liko storil in mu želimo iz srca, da bi mu usoda naklonila končni uspeh, zlomiti docela moč sovražnega laškega brodovja. V naši mornarici služijo vsi narodi širne monarhije. Med moštvom je največ Jugoslovancev in med temi največ Hrvatov iz Dalmacije in njenih otokov. Ta izvrstni mornarski materijal je bil že od nekdanj skrivna sila naše mornarice. Pred leti sem bil na pokopališču v Cuxhaven v bližini Hamburga, kjer so pokopani junaki fregate »Schwarzenberg«, padli v pomorski bitki pri Helgolandu zoper Dance. Skoraj sama hrvatska imena sem tam čital vklesana na bronasti piramidi, ki se vzdiguje nad gomilo daleč tam ob obali severnega morja.

Počivajte mirno, jugoslovanski junaki solnčne Avstrije; vaša in vaše domovine slava ostane!

A tudi v sedanjem času so se Jugoslovani v naši mornarici zopet odlikovali. Naj tu omenim le nad vse drzni čin ladijskega poročnika Dimitrija Konjovića pri Valoni; obstreljeval je s svojimi letali to laško gnezdo; kar mu sovražni topovi prestrele motor enega letala, ki se je moralo spustiti na morje, ljuto obstreljavano po obrežnih baterijah. Konjović je sprva, ko so se rešili pilot in opazovalec na nepoškodovano letalo, uničil prestreljeno letalo, potem se je pa z dvojno težo vzdignil vzlic toči sovražnih šrapnelov in krogel v zrak, preletel nad 300 km oddaljeno črto do Boke Kotorske in se spustil ondi, pristrčno pozdravljen od naših, na tla. † Njeg. Veličanstvo ga je za ta hrabri čin odlikovalo z redom železne krone 3. razreda. Med odlikovanci naše mornarice smo pred kratkim čitali tudi imeni Slovenec, fregatnega kapitana Adolfa Mladića, in ladijskega poročnika Aleksandra Pitamica. Zanimanje za našo mornarico raste od dne do dne. Posebno mi Jugoslovani moramo videti v nji našo najvažnejšo obrambo zoper dednega sovražnika našega rodu — Laha. V spoznanju te hvaležnosti, ki jo dolgujemo Slovenci tej naši sili na morju, je sklenil pred kratkim deželni odbor kranjski ustanoviti več prostih mest na c. in kr. mornariški akademiji na Reki za gojence iz Kranjskega. Ustanova naj bi nosila ime admirala Hausa, a ta je v prirojeni mu skromnosti prosil deželnega glavarja dr. Šustersiča v lepem slovenskem pismu, naj se to za enkrat še odloži, da bo vojna končana. Potem ko bo izvršil svojo nalogo, je z veseljem pripravljen sprejeti to čast. Ko to čitamo, se nam zdi, da se vračajo časi klasične rimske in grške dobe.

Kar je deželni odbor kranjski započel, to naj naše ljudstvo nadaljuje. Pričitate se v obilnem številu v mornarsko službo, bodisi v častniške učilnice, bodisi kot prostovoljni mornarji na krovu! Pa tudi mi, ki smo ostali na kopnem, skušajmo učvrstiti silo naše mornarice s tem, da pomagamo z obilnimi prinosi ustvariti nov podvodnik UXII v hvaležnem spominu onih junakov, ki so s svojo smrtjo ohranili našo ljubo avstrijsko domovino svobodno, mogočno in slavno.

Darovi za naš list.

Preč. žup. urad Stara Oselica 12 K. Iskrena hvala!